

faktum

om pension og samfund

Nr. 44 = Maj 2007

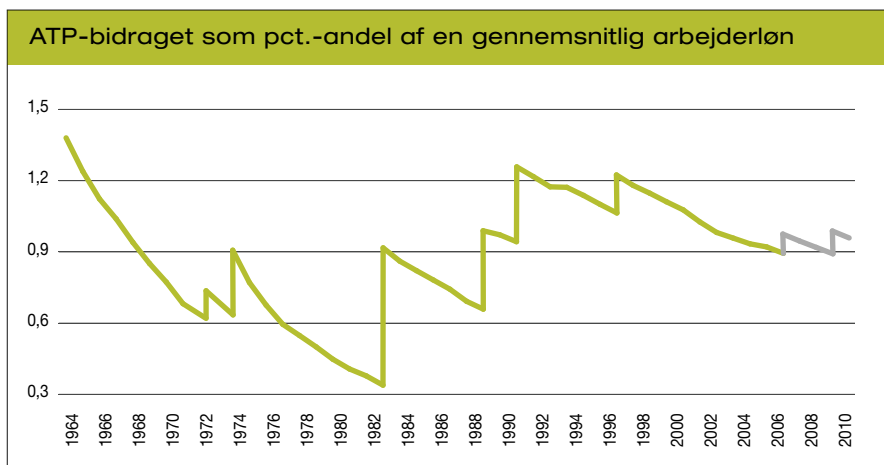
Markant satsning på ATP i overenskomsten:

ATP-bidrag fast del af lønnen

ATP er – og skal også fremover være – en fast bestanddel af danskernes pensionsdækning. Det blev kraftigt understreget, da overenskomsten på det private arbejdsmarked blev vedtaget for få uger siden.

I forligsteksten erklærede parterne nemlig, at det er vigtigt, at ATP fastholder sin værdi fremover. Derfor skal ATP-bidraget løbende reguleres, så det hele tiden udgør ca. en pct. af gennemsnitslønnen på DA/LO-området. Parterne tog det første skridt og satte det årlige bidrag op med 11 pct. – fra 2.924 kr. til 3.240 kr. Danskernes årlige indbetalinger til ATP øges på den måde med ca. 750 mio. kr. fra 2009.

Budskabet om den ene procent er aldrig tidligere blevet slået fast af parterne. At det sker nu, er ifølge forbundsformand Thorkild E. Jensen, Dansk Metal, ganske bevidst: »Hidtil har det ikke været ved hver overenskomstfornyelse, at ATP er blevet forhøjet. Når man undlader det, så taber den værdi. Når vi nu skriver den ene procent ind, er det for at undgå, at det skal være en diskussion ved hver eneste overenskomstforhandling, som vi har set det hidtil.«

Figuren viser, hvor stor en andel ATP-bidraget udgør af en gennemsnitlig arbejderløn. De seneste årtier har bidraget gennemgående udgjort omkring en pct. af lønnen. Forklaringen på den takkede kurve er, at ATP-bidraget er et krone-beløb, som bliver reguleret ved overenskomsterne: Indbetalingen bliver sat op, hvorefter den langsomt udhules af reallønsudviklingen indtil næste gang, det bliver reguleret. I 2006 blev ATP forhøjet med ni procent – fra 2.684 kr. om året til 2.924 kr. Ved det netop indgåede forlig blev yderligere 11 pct. lagt til, så beløbet fra 2009 udgør 3.240 kr. årligt.

Note: Beregningen er udført af ATP på baggrund af data fra DA og ATP. De angivne andele for perioden 2006 og frem bygger på en prognose.

»Det er«, siger Metal-formanden, »nødvendigt med en klar linie i forbindelse med ATP, samtidig med at der lægges flere penge til side i arbejdsmarkedspensionerne: ATP udgør ét af tre ben i det danske pensionssystem – hvor fol-

kepensionen og arbejdsmarkedspensionerne er de to andre. Fagbevægelsen har den største interesse i, at alle tre ben bevarer deres værdi. I modsætning til arbejdsmarkedspensionerne dækker ATP også de syge og de arbejdsledige ►

- – derfor er det vigtigt, at vi hele tiden får ATP til at følge med.«

Diskussionen slut

Ifølge professor Jørgen Steen Madsen, der i årtier har forsket i arbejdsmarkedsforhold, er der tale om en bemærkelsesværdig udvikling: »I gennem årene har det været en diskussion, at man har manglet retningslinjer for en værdisikring af ATP. Konsekvensen har været, at ATP på et tidspunkt var ved at fade ud. Men nu står det helt klart, at ATP er et væsentligt element i den samlede pensionsmodel.«

Den udhuling, som Jørgen Steen Madsen hentyder til, skete i 1970'erne og 1980'erne. I den periode var inflationen høj, og lønningerne steg hurtigt. Men ATP blev reguleret så få gange og så lidt, at bidraget faldt til under en halv pct. af årslønnen. Det billede har ændret sig siden. Forhøjelsen ved denne overenskomstfornyelse sker kun tre år efter seneste forhøjelse, som kom med 2004-aftalen - med virkning fra 2006. Mange nye pensionister modtager i dag en ATP, som svarer til en forhøjelse af deres folkepension med 30 til 40 procent.

Jørgen Steen Madsen pointerer, at ATP og folkepensionen for langt hovedparten af lønmodtagerne vil være den primære kilde til pensionsdækning i lang tid fremover: »Arbejdsmarkedspensioner bliver først til noget på lang sigt. Og selv når det sker, vil der stadig være en

restgruppe. Da arbejdsmarkedspensionerne startede i 1991, var det meningen, at man – via følgelovgivning – skulle få dækket resten af befolkningen. Men det skete ikke. Den eneste måde, vi kan udjævne de forskelle i dag, er ved at regulere ATP,« siger han.

Offentligt efterslæb

Den aftalte regulering af ATP-bidraget får automatisk betydning for alle modtagere af overførselsindkomster, og den får virkning på hele arbejdsmarkedet – også de dele, der ikke er dækket af den nye overenskomst.

Det betyder blandt andet, at den aftalte bidragsstigning også får betydning for de godt 700.000 offentligt ansatte, som skal have forhandlet ny overenskomst til næste år.

Men dér er undtagelser: For snart 20 år valgte en lang række grupper på det offentlige arbejdsmarked at melde sig ud af den almindelige regulering. Langt ho-

vedparten er siden vendt tilbage, men et lille mindretal står fortsat udenfor. Det gælder ikke mindst de ca. 60.000 sygeplejersker, der allerede i dag betaler under halvdelen af det almindelige ATP-bidrag.

Om den nye klare markering af ATP som en grundpille i pensionssystemet vil få sygeplejerskerne til at fravige denne særstatus er dog – iflg. Jørgen Steen Madsen – ikke sikkert: »De offentlige ansatte, herunder sygeplejerskerne, valgte i sin tid den hurtige gevinst – de byttede større ATP ud med nogle aktuelle forbedringer. Beslutningen havde kun fokus på egne snævre interesser og egne snævre organisationer og ikke helhedsperspektivet. Man kan diskutere det vise i den beslutning, men baggrunden var, at de i forvejen havde langt bedre pensionsordninger end så mange andre. Om de vil ophæve særstillingen ved den kommende overenskomst er dog tvivlsomt – det koster jo penge, som alternativt kunne bruges på noget andet.«

Forligsteksten om reguleringen af ATP-bidraget

”Med henblik på at fastholde ATP-bidraget på ca. 1 pct. af gennemsnitslønnen på LO/DA-området anbefaler LO og DA, at ATP's repræsentantskab forhøjer det samlede A-bidrag, til 3.240 kr. årligt fra 1. januar 2009, jf. bilag 4. Medarbejderen betaler 1/3 af forhøjelsen af bidraget, arbejdsgiveren 2/3.”

I dag er ATP-bidraget på 2.924 kr. – forhøjelsen til 3.240 kr. udgør 11 pct.